

5th International Conference of Modern Research in
Management, Economics and Development

**بررسی تأثیرات مثبت و منفی توسعه گردشگری بر توسعه پایدار جامعه از سه دیدگاه
اقتصادی، اجتماعی و محیطی**

مژگان مرادی

کارشناس ارشد برنامه‌ریزی سیستم‌های اقتصادی، دانشگاه صنعتی شاهرود، شاهرود، ایران

محمدطاهر احمدی شادمهری (نویسنده مسئول)

دانشیار دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

ابراهیم قائد

دانشجوی دکتری اقتصاد پولی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

چکیده

ایران به دلیل دارا بودن طبیعت زیبا، آثار تاریخی فراوان، فرهنگ غنی، موقعیت جغرافیایی و آب و هوای چهار فصل همواره با مسائل اجتماعی فرهنگی، اقتصادی و زیست محیطی در رابطه با توسعه گردشگری مواجه بوده است. بدین منظور در این مطالعه با روش تحلیلی - توصیفی به بررسی و تحلیل اثرات مثبت و منفی توسعه گردشگری از دیدگاه سایر محققین در ۳ بُعد اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی پرداخته شده است. نتایج به دست آمده حاکی از آن است که تمام محققان بر وجود اثرات مثبت و منفی توسعه گردشگری اتفاق نظر داشته‌اند اما همگی بر بهبود روند توسعه گردشگری و رونق این صنعت تأکید کرده و توسعه گردشگری را یکی از بهترین منابع ایجادکننده درآمد و اشتغال می‌دانند. بنابراین پیشنهاد می‌شود دولت با اتخاذ سیاست‌های مدیریتی اثرات منفی توسعه گردشگری را به حداقل برساند و با سیاست‌های تشویقی توسعه گردشگری را در کل کشور رونق بخشد.

واژگان کلیدی: گردشگری، توسعه گردشگری، توسعه پایدار

5th International Conference of Modern Research in Management, Economics and Development

مقدمه

گردشگری، معادل فارسی واژه توریسم در زبان‌های انگلیسی، فرانسه و آلمان است. ریشه این واژه «توریسم» است که از دو بخش تشکیل شده است؛ «تور» به معنای سفر، گشت، مسافرت، سیاحت، و «ایسم» پسوندی که اشاره به مکتب یا اندیشه فلسفی، مذهبی، سیاسی، ادبی و غیره دارد. بنابراین، توریسم یعنی مکتبی که پایه فکری آن سیاحت و گردشگری است (Kazemi, 2006). در متون فارسی، معادل‌های گوناگونی برای واژه توریسم آمده است؛ مانند گردشگری، جهانگردی، سیاحت، تفریح و حتی ایرانگردی. با در نظر گرفتن ابعاد مختلف به نظر می‌رسد که بهترین گزینه ممکن واژه «گردشگری» است (Kazemi, 2006; Movahed, 2007). گردشگری به عنوان دروازه توسعه اقتصادی جوامع محلی به خصوص در کشورهای در حال توسعه محسوب می‌شود (Ko & Stewart, 2002) و اقتصاددانان صنعت گردشگری را، پس از صنعت نفت و خودروسازی، سومین پدیده اقتصادی پویا و روبه‌رشد می‌دانند (مدهوشی و ناصرپور ۱۳۸۲: ۲۷) از این رو توسعه گردشگری اغلب توسط جوامع برای بهبود کیفیت زندگی ساکنان مورد استفاده قرار می‌گیرد (Jurowski & Gursoy, 2004). از آنجاییکه صنعت گردشگری در جهان توسعه فراوانی یافته است بسیاری از کشورها از این رهیافت توانسته‌اند وضعیت خویش را تا حد درخور توجهی بهبود بخشیده و بسیاری از مشکلات خود از قبیل بیکاری، پایین بودن سطح درآمد، سرانه و کمبود درآمد ارزی را پوشش دهند (نوربخش و اکبریور، ۱۳۸۹). گردشگری به عنوان یکی از منابع درآمد و ایجاد اشتغال در سطح محلی می‌تواند راه‌حلی برای توسعه اقتصادی باشد. گردشگری به ویژه در زمانیکه سود فعالیت‌های دیگر بخش‌های اقتصادی در حال کاهش باشد، جایگزین مناسبی برای آن‌ها و راهبردی برای توسعه است. امروزه صنعت گردشگری به اندازه‌ای در توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورها اهمیت دارد که اقتصاددانان آن را «صادرات نامرئی» می‌نامند (نسبیه گودرزی، ۱۳۹۷). اگرچه صنعت گردشگری مزایا و سود فراوانی برای منطقه و کشور دارد اما باید توجه داشت که توسعه گردشگری، پایدار باشد در واقع توریسم پایدار، توریسمی است که بتواند در یک محیط، در زمانی نامحدود ادامه یابد و از نظر انسانی و فیزیکی به محیط‌زیست صدمه نزند و تا بدان حد فعال باشد که به توسعه سایر فعالیت‌ها و فرآیندهای اجتماعی لطمه‌ای وارد نسازد (Butler, 2000, 29). همچنین توسعه گردشگری در شهر باید تقویت‌کننده مواردی از جمله نشاط و شادابی جامعه میزبان، ایجاد اشتغال پایدار، تقسیم عادلانه سود حاصل بین شهروندان شهر، عدم تخریب و تهدید محیط زیست شهر، برهم نزدن آرامش و امنیت شهر، عدم تهدید فرهنگ و سنن ارزشمند شهر نیز باشد (شهبان، ۱۳۹۰). نواحی شهری به علت آنکه جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی بسیاری دارند، در اغلب موارد مقاصد گردشگری مهمی محسوب می‌شوند. شهرها معمولاً جاذبه‌های متنوع و بزرگی شامل موزه‌ها، بناهای یادبود، مکان‌های تاریخی را دارا هستند که خود، گردشگران بسیاری را جذب می‌کند (Hall, 2001). عملکرد گردشگری در فضای شهری در راستای انگیزه‌های متفاوتی شکل می‌گیرد که برخی از مهمترین آن‌ها دیدار دوستان و خویشاوندان، حضور در نمایشگاه‌ها و کنفرانس‌ها، بازدید از میراث فرهنگی، سفرهای مذهبی (زیارت)، حضور در مراسم و محل، رفع مسایل درمانی- بهداشتی، خریدهای تفریحی، مسایل ورزشی، مسایل آموزشی، سفرهای روزانه و اداری، دلایل شخصی می‌باشد (Hall, 1999, p.167).

ادبیات تحقیق

نوربخش و اکبریور (۱۳۸۹)، با روش تحلیلی نقش گردشگری شهری را در توسعه اقتصادی کلان شهرها و انواع جاذبه‌های گردشگری را بررسی و بر وجود اثرات مثبت و منفی گردشگری تأکید داشتند. یافته‌های مقاله حاکی از آن است که توجه به مدیریت شهری و بهره‌گیری از جاذبه‌های توریستی می‌تواند نقش مهمی در اقتصاد کلان شهرها داشته باشد.

5th International Conference of Modern Research in Management, Economics and Development

پویان شهابیان (۱۳۹۰)، طی تحقیقی تحلیلی-کاربردی و با استفاده از نرم افزار SPSS، نقش و اثرات گردشگری شهری را در توسعه پایدار شهر سرعین بررسی کرده و تحلیل نتایج نشان می‌دهد که گردشگری شهری علاوه بر داشتن اثرات مثبت اقتصادی بر جامعه شهری، آثار متنوع (مثبت و منفی) اقتصادی، اجتماعی و محیطی نیز در شهر میزبان ایجاد می‌نماید. خوش کام و همکاران^۱ (۲۰۱۶)، طی تحقیقی اثرات اجتماعی اقتصادی بر روی توسعه گردشگری تالاب انزلی را با روش حداقل مربعات جزئی مورد پژوهش قرار داده است. نتایج به دست آمده اثرات مثبت توسعه گردشگری را در ۳ زمینه اقتصادی، اجتماعی و محیطی نشان می‌دهد. بنابراین بر گسترش توسعه گردشگری تأکید شده است.

ابراهیم‌نیا و همکاران (۱۳۹۲)، نقش گردشگری شهری در توسعه اقتصادی-محیطی شهر بابلسر را با استفاده از روش پیمایشی، توصیفی-همبستگی ارزیابی کرده است نتایج پژوهش نشان می‌دهد که گردشگری در زمینه اقتصادی، اثرات قابل توجهی داشته و موجب اشتغال‌زایی و درآمدزایی می‌شود اما از طرفی توسعه گردشگری در این منطقه اثرات منفی را نیز همراه داشته است.

حاتمی‌نژاد و شریفی (۱۳۹۴)، طی تحقیقی با استفاده از روش توصیفی-تحلیلی و آزمون‌های آماری نقش گسترش گردشگری شهری را بر توسعه پایدار شهری در استان سمنان بررسی و تاثیرات مثبت گردشگری شهری را بر ۴ متغیر توسعه پایدار شهری (اجتماعی، کالبدی، محیطی و اقتصادی) مورد مطالعه قرار دادند. نتایج بدست آمده از تحقیق و آزمون‌ها نشان می‌دهد گردشگری در شهر سمنان بیشترین تاثیر را بر توسعه پایدار اقتصادی و کمترین تاثیر را بر توسعه پایدار محیطی داشته است.

فنی و همکاران (۱۳۹۴)، در مقاله‌ای به بررسی اثرات اقتصادی، اجتماعی و محیطی گردشگری بر توسعه شهر قشم را از منظر ساکنان آن، با روش توصیفی-تحلیلی پرداخته و اطلاعات کتابخانه‌ای و میدانی جمع‌آوری شده را از طریق نرم افزار SPSS طبقه بندی و با استفاده از آزمون ناپارامتری کای اسکور معنی داری شاخص‌ها مشخص و تحلیل‌ها انجام شده است. نتایج نشان‌دهنده وجود اثرات مثبت و منفی اقتصادی، اجتماعی و محیطی گردشگری بر توسعه شهر می‌باشد.

گارسیا فالکن و مدینا مانوز (۱۹۹۹) طی تحقیقی به بررسی جنبه‌های فرهنگی-اجتماعی، محیطی، بخصوص اقتصادی پرداخته است و راهکارهایی جهت تدوین استراتژی‌هایی برای توسعه صنعت توریسم پایدار در جزیره گران کاناریا ارائه داده‌اند و توسعه پایدار را به عنوان یک نیاز ضروری برای دستیابی به اهداف اقتصادی بدون از بین رفتن محیط طبیعی می‌دانند.

روش و هدف تحقیق

ایران از نظر آثار تاریخی و فرهنگ بسیار غنی و دارای آب و هوای چهار فصل و طبیعت زیبا است که این ویژگی‌ها باعث شده میزبان گردشگران زیاد از داخل و خارج کشور بوده و همواره ساکنان منطقه با تاثیرات مثبت و منفی توسعه گردشگری مواجه باشند. بنابراین هدف از این تحقیق بررسی هر دو جنبه توسعه گردشگری در توسعه پایدار کشور می‌باشد. به منظور گردآوری اطلاعات و کسب بینش نظری لازم و بررسی ادبیات موضوع، از شیوه کتابخانه‌ای، کتب، مقالات، اساس‌نامه‌ها و نیز مراجعه به اطلاعات اینترنتی استفاده شده است و با استفاده از روش تحلیلی-توصیفی به تفسیر اطلاعات پرداخته شده است در ادامه یافته‌های تحقیق در رابطه با تاثیر واقعی توسعه گردشگری و راهکارهای مناسب در جهت بهبود روند توسعه گردشگری ارائه شده است.

یافته‌های تحقیق

¹ Khoshkam, M. Marzuki, A. Al-Mulali, U.

5th International Conference of Modern Research in Management, Economics and Development

پس از بررسی دیدگاه‌های محققان در رابطه با تاثیرات اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی توسعه گردشگری یافته‌های زیر به دست آمد که تمامی موارد در قالب یک جدول ارائه شده است.

جدول ۱: تأثیرات مثبت و منفی اقتصادی، اجتماعی و محیطی توسعه گردشگری از دیدگاه محققان

اثرات منفی	اثرات مثبت	محققان
(۱) بالا رفتن قیمت ها و سوداگری زمین (۲) ورود گردشگران منجر به کاهش اراضی زیرکشت کشاورزی (۳) افزایش تغییر کاربری اراضی کشاورزی (۴) افزایش آلودگی و تخریب محیط‌زیست و سهولت دسترسی به شهر	(۱) اشتغال زایی (۲) درآمد زایی (۳) ایجاد درآمد ارزی (۴) افزایش تولید ناخالص ملی (۵) افزایش خدمات و تسهیلات گردشگری	سعید ابراهیم نیا سماکوش علی خاکساری غلامرضا لطیفی محمد دامادی
	(۱) افزایش درآمد شخصی ساکنان محلی (۲) افزایش سرمایه‌گذاری و توسعه در منطقه (۳) ورود مراکز خرید زیاد به منطقه (۴) تولید درآمد برای کسب و کار محلی (۵) افزایش آگاهی و شناخت میراث و فرهنگ (۶) توسعه حیات و شادابی جامعه (۷) افزایش تمرکز بازدید کنندگان (۸) افزایش فرصت‌های زندگی اجتماعی برای ساکنین محلی (۹) اجرای پروژه‌های بیشتر برای احیای ساختمان‌های تاریخی (۱۰) بهبود کیفیت زندگی برای ساکنان محلی (۱۱) بهبود ظاهر مکان‌های گردشگری (۱۲) محرکی برای حفاظت از منابع طبیعی (۱۳) افزایش کیفیت محیط طبیعی	Khoshkam, M. Marzuki, A. Al-Mulali, U.
(۱) افزایش قیمت زمین	(۱) ایجاد اشتغال برای جوانان منطقه (۲) افزایش درآمد	مطیعی لنگرودی و آزادی
(۱) آثار نامطلوب بر محیط‌زیست	(۱) تقویت اقتصاد منطقه	نوری و خراسانی
(۱) تاثیر نامطلوب بر ابعاد بهداشتی و محیطی و کیفیت سلامت	(۱) رونق اقتصاد و معیشت مردم منطقه (۲) تاثیر مثبت بر اشتغال و درآمد و کیفیت مسکن	قدمی و همکاران
(۱) بالا رفتن قیمت‌ها و سوداگری زمین (۲) نابودی گونه‌های گیاهی و جانوری	(۱) اشتغال زایی و درآمد زایی (۲) پیامدهای مثبت اجتماعی	مهدوی و همکاران

5th International Conference of Modern Research in
Management, Economics and Development

۳) افزایش آلودگی ۴) تخریب محیط‌زیست		
	ایجاد شغل، افزایش درآمد، افزایش تنوع فعالیت‌های اقتصادی، افزایش سطح آگاهی‌های اجتماعی و حفاظت از محیط‌زیست طبیعی به استفاده بهینه از روستا	قدیری معصوم و همکاران
۱) آسیب دیدن فرهنگ بومی در اثر برخوردهای مکرر با گردشگران با فرهنگ‌های متفاوت ۲) آسیب رسیدن به ابنیه و آثار تاریخی در اثر ازدیاد مراجعه ۳) تولید زیاد صنایع دستی بدون کیفیت و تجاری شدن فرهنگ و صنایع دستی ۴) افزایش جرم، جنایت و دزدی و فحشا و بی بند و باری ۵) بروز تعارضات بین ساکنان شهر		کارتیر (۱۹۹۶)
۱) تورم، افزایش عمومی قیمت‌ها ۲) مشاغل فصلی و بیکاری ۳) افزایش قیمت زمین ۴) توسعه بخش خدمات و تحلیل تولید کالایی ۵) کاهش خدمات عمومی همگانی ۶) توسعه نامتعادل منطقه ۷) وابستگی به کشورهای بیگانه	۱) افزایش درآمدزایی ارزی ۲) ایجاد فرصت‌های شغلی ۳) تحرک سرمایه‌های مالی ۴) جلب سرمایه‌های خارجی ۵) بهسازی و توسعه تأسیسات زیربنایی ۶) موازنه پرداخت‌های بین‌المللی ۷) توسعه صادرات غیر نفتی ۸) به کارگیری توانایی‌های موجود محلی ۹) توسعه منطقه‌ای	نوربخش و اکبرپور سراسکانرود (۱۳۸۹)
	اثرات مطلوب بر کیفیت زندگی ساکنان محلی نظیر سلامتی، تفریح، خدمات، و میزان فروش و کاهش سطح فقر	کروت و هولاند
۱) تورم افزایش عمومی قیمت‌ها ۲) مشاغل فصلی و بیکاری ۳) افزایش قیمت زمین ۴) توسعه بخش خدمات و تحلیل تولید کالایی ۵) کاهش خدمات عمومی همگانی ۶) توسعه نامتعادل منطقه		پیرسون و دیسون (۱۹۸۹) (۱۹۹۵)

5th International Conference of Modern Research in
Management, Economics and Development

	(۱) ایجاد بازارهای نو برای فروش محصولات داخلی (۲) برابری فرصت‌های شغلی در جامعه (۳) افزایش عرضه نیروی کار (۴) افزایش کیفیت معاش (۵) اشتغال‌زایی و افزایش درآمدهای عمومی (۶) گسترش صادرات پنهان (۷) جذب جمعیت (۸) سرزندگی و شادابی عمومی بر اثر حضور گسترده گردشگران (۹) ارتقای کیفیت زندگی ساکنان (۱۰) تقویت غرور جامعه میزبان و روحیه همبستگی (۱۱) جلوگیری از از بین رفتن ارزش‌ها و سنت‌های محلی (۱۲) بهبود آگاهی ساکنان (۱۳) احیای هنرها و سنت‌های دستی و محلی (۱۴) توسعه تسهیلات جدید و زیرساخت‌های شهری (۱۵) محافظت از میراث باستانی (۱۶) نوسازی و مرمت ساختمان‌ها و سایت‌های تاریخی موجود (۱۷) تغییر نوع استفاده از ساختمان‌های قدیمی براساس نیازهای جدید (۱۸) توجه به پاکیزگی سایت‌های گردشگری (۱۹) افزایش آگاهی ساکنان از محیط طبیعی و فرهنگی	حاتمی‌نژاد و شریفی
(۱) بالا رفتن قیمت‌ها و سوداگری (۲) تغییر کاربری زمین و افزایش ساخت و ساز (۳) از بین رفتن بافت باارزش در شهر (۴) قبیل آلودگی‌های محیطی (۵) افزایش ترافیک	(۱) اشتغال‌زایی و افزایش درآمد (۲) بهبود کمی و کیفی صنایع دستی (۳) بهبود وضعیت آموزش و بهداشت (۴) افزایش تعامل شهردان و امنیت (۵) تغییر کاربری‌های مفید برای محیط زیست شهری (۶) کمک به حفاظت از منابع طبیعی و حیات وحش از جمله محیط‌های دریایی (۷) افزایش غرور، تقویت ارزش‌ها، سنن محلی و فرهنگ بومی (۸) احداث پارک‌ها و حفاظتگاه‌های ملی و منطقه‌ای	فنی و همکاران

5th International Conference of Modern Research in Management, Economics and Development

	(۹) افزایش آگاهی مردم نسبت به ارزش‌های محیطی (۱۰) بهسازی محیط‌زیست و چشم‌اندازهای طبیعی (۱۱) توسعه فضای سبز شهری (۱۲) افزایش تماس گردشگران با شهروندان و تقویت ارتباطات (۱۳) احیاء هنرها و صنایع دستی محلی (۱۴) بهبود زندگی اجتماعی و فرهنگی جامعه محلی (۱۵) حفاظت و نگهداری بهتر از آثار فرهنگی و ابنیه تاریخی	
(۱) تخریب منابع طبیعی (۲) آلودگی آب و هوا و صوتی (۳) تخریب یادمان‌های باستانی (۴) افزایش حجم زباله‌ها در منطقه		هاشم‌پور و همکاران (۱۳۹۱)

مأخذ: یافته‌های تحقیق

با توجه به تحقیقات و یافته‌های محققان از شهرهای مختلف اثرات مثبت و منفی توسعه گردشگری مشاهده می‌شود و در ادامه تحلیل نتایج و برداشت حاصل از تحقیق و راهکارهای مناسب جهت توسعه صنعت گردشگری ارائه شده است.

نتیجه‌گیری و ارائه راهکارهای مناسب

در این تحقیق با استفاده از روش توصیفی - تحلیلی دیدگاه سایر محققین نسبت به تاثیرات توسعه گردشگری بر توسعه پایدار منطقه از نظر اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج به دست آمده از مطالعه نشان از آن دارد که براساس دیدگاه تمامی محققین توسعه گردشگری همواره با پیامدهای مثبت و منفی بر منطقه و جامعه همراه بوده است. اما آنچه مهم است ارائه راهکارهای مناسب در جهت ارتقاء اثرات مثبت و کاهش اثرات منفی می‌باشد. بنابراین، توصیه می‌شود با برنامه‌ریزی اصولی و تلاش برای استفاده بهینه از ورود گردشگران، وضعیت اقتصادی و به تبع آن، وضعیت زیست‌محیطی و کالبدی شهر را بهبود بخشید و با تأکید بر سیاست‌های توسعه گردشگری، ضمن افزایش منافع توسعه گردشگری، تأثیرات منفی آن را به حداقل رساند تا این صنعت نیز به نوبه خود در منطقه و عرصه کشور توسعه اقتصادی را به ارمغان آورد. از جمله این راه‌کارها؛ مشارکت و سرمایه‌گذاری دولت و بخش خصوصی در زمینه توسعه فعالیت‌های گردشگری و خدمات‌رسانی بیشتر و بهتر دولت در زمینه امور زیربنایی، ایجاد فضاهای شهری بر اساس فعالیت‌های جدید و مراکز اقامتگاهی و خدماتی - رفاهی مناسب و با استاندارد بالا، تأکید بر توسعه فعالیت‌های گردشگری و ایجاد جاذبه‌های بیشتر برای ماندگاری مسافران مانند طراحی و ایجاد دهکده‌های گردشگری، ایجاد و توسعه انواع مراکز اقامتی مدرن، فضاهای تفریحی و سرگرمی، فضاهای خرید بزرگ شهری، موزه‌ها و مراکز فرهنگی و هنری به ویژه فرهنگ و هنر بومی با هدف توسعه گردشگری و بالا بردن سطح بهداشت در تمامی این مراکز، سامان‌دهی حمل و نقل عمومی و توسعه و احداث خدمات بین‌راهی، ساماندهی و برنامه‌ریزی برای تبلیغات از طریق رسانه‌های گروهی برای آشنایی بیشتر گردشگران با شهرها و استفاده حداکثر از پتانسیل‌های نواحی، تسهیل دسترسی به روستاها و شهرهای مجاور و توسعه و بهسازی شبکه‌های ارتباطی، کنترل قیمت‌ها

5th International Conference of Modern Research in Management, Economics and Development

و جلوگیری از چندگانگی قیمت‌ها در سطح شهر، جلوگیری از تغییر کاربری اراضی داخل و خارج شهر با هدف تثبیت قیمت‌ها و توسعه گردشگری می‌باشد.

منابع

- ابراهیم نیا سماکوش، سعید؛ خاکساری، علی؛ لطیفی، غلامرضا؛ دامادی، محمد (۱۳۹۲). «ارزیابی نقش گردشگری شهری در توسعه اقتصادی-محیطی شهر بابلسر»، فصلنامه اقتصاد و مدیریت شهری، سال اول، شماره ۳، صص ۱۷-۳۱.
- حاتمی‌نژاد، حسین؛ شریفی، امیر (۱۳۹۴). «بررسی نقش گسترش گردشگری شهری بر توسعه پایدار شهری (نمونه موردی: شهر سنندج)» نشریه گردشگری شهری، سال اول، شماره ۲، صص ۶۱-۷۴.
- شهبابیان، پویان (۱۳۹۰). «بررسی نقش و اثرات گردشگری شهری در توسعه پایدار شهر؛ با تأکید بر ادراک ساکنان»، آرمان شهر، شماره ۷، صص ۱۳۲-۱۲۱.
- فنی، زهره؛ علیزاده طولی، محمد؛ زحمتکش، زینب (۱۳۹۳). «تاثیرات گردشگری بر توسعه پایدار شهری از نظر ساکنان (مورد مطالعه: جزیره قشم)»، فصلنامه مطالعات گردشگری، سال ۹، شماره ۲۸، صص ۳۹-۷۲.
- قدمی، مصطفی؛ علی‌قلی‌زاده فیروز؛ جایی، ناصر (۱۳۹۱). «ارزیابی توسعه گردشگری مقصد در چارچوب پایداری»، فصلنامه تحقیقات جغرافیایی، س ۲۷، شماره اول، صص ۷۹-۱۰۴.
- قدیری معصوم، مجتبی؛ محمدجانی، مرتضی؛ ایمانی، بهرام (۱۳۸۵). «نقش گردشگری در توسعه پایدار روستایی»، مجله علوم جغرافیایی، شماره ۴، صص ۵۱-۶۱.
- مطیعی لنگرودی، سید حسن؛ رضائیه آزادی، مریم (۱۳۹۲). «ارزیابی اثرات گردشگری از دیدگاه جامعه میزبان در تفرجگاه بند ارومیه»، فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی، دوره ۲، شماره ۲، صص ۷۵-۹۱.
- مهدوی، مسعود و همکاران (۱۳۸۷). «اثرات گردشگری بر توسعه روستایی با نظرسنجی از روستاییان دره کن و سولقان»، فصلنامه روستا و توسعه، سال ۱۱، شماره ۲، صص ۳۹-۶۰.
- مدهوشی، مهرداد؛ ناصرپور، نادر (۱۳۸۲). «ارزیابی موانع توسعه صنعت گردشگری استان لرستان»، فصلنامه پژوهشنامه بازرگانی، شماره ۲۸، صص ۲۵-۵۸.
- نوربخش، سیدمرتضی و اکبرپور سراسکانرود (۱۳۸۹) نقش گردشگری شهری در توسعه اقتصادی کلان شهرها، ویژه‌نامه اقتصاد شهری، زمستان ۱۳۸۹، صص ۲۰-۳۴.
- نوری، هدایت‌الله؛ خراسانی، زینب (۱۳۹۱). «تحلیلی بر اثرات اقتصادی، اجتماعی، و زیست‌محیطی توسعه گردشگری در شهرستان ساری»، برنامه‌ریزی فضای جغرافیا، شماره ۴، صص ۱-۱۸.
- هاشم‌پور، سیده فهیمه و همکاران (۱۳۹۱)، بررسی اثرات اقتصادی و زیست‌محیطی گردشگری از دیدگاه شهروندان (مطالعه موردی: شهر بابلسر)، فصلنامه علمی پژوهشی اکوسیستم‌های طبیعی ایران، سال سوم، شماره اول، صص ۴۹-۶۳.
- Butler, R. W, (2000): Ecotourism-Has it Achieved Maturity or Has the Bubble Burst, Keynote Adress, Pacific Rim Tourism, Rotorua, Zealand.
- Garcia Falcon, J., M, (1999), Medina, Sustainable Tourism Development in Islands: A CASE STUDY OF GRAN CANARIA, www.Scince direct.com.
- Hall, C. M., Page, S. J. (1999). The Geography of Tourism and Recreation. London: Routledge.

**5th International Conference of Modern Research in
Management, Economics and Development**

- Hall, C.M., Page, S. J. (2001). *Tourism and Recreation*. London: Routledge.
- Jurowski, C., & Gursoy, D. (2004). Distance effects on residents' attitudes toward tourism. *Annals of Tourism Research*, 31(2), 296-312.
- Ko, D. W., & Stewart, W. P. (2002). A structural equation model of residents' attitudes for tourism development. *Tourism Management*, 23(5), 521-530.
- Kazemi, M. (2006). *Tourism Management*. Tehran, Samt.
- Khoshkam, M., Marzuki, A., & Al-Mulali, U. (2016). Socio-demographic effects on Anzali wetland tourism development. *Tourism Management*, 54, 96-106.
- Kim, K. (2002). *The Effects of Tourism Impacts upon Quality of Life of Residents in the Community*, Dissertation submitted to the Faculty of the Virginia Polytechnic Institute and State University in partial fulfillment of the requirements for the degree of Ph.D.
- Movahed, A. (2007). *Urban Tourism, Ahvaz*. Chamran University Press.

*5th International Conference of Modern Research in
Management, Economics and Development*

Investigating the Positive and Negative Impacts of Tourism Development on Stable Development of Society from Three Economic, Social and Environmental Perspectives

Mozhgan Moradi

MSc in Economic Systems Planning, Shahrood University of Technology, Shahrood, Iran.

Mohammadtaher Ahmadi Shadmehri

Associate Professor in Economics, Ferdowsi University, Mashhad, Iran.

Ebrahim Ghaed

Ph.D Student Monetary Economics, Ferdowsi University, Mashhad, Iran.

Abstract

Iran has welcomed tourists from most parts of the country and the world because it has beautiful nature, lots of monuments and rich culture, geographical location and weather four seasons. Therefore, Iran has always been faced in relation to tourism development with social, cultural, economic and environmental issues. For this purpose, this study has analyzed the positive and negative effects of tourism development from the perspective of other researchers in three economic, social and environmental dimension through a descriptive analytical method. The results show that all the researchers agreed on the positive and negative effects of tourism development but they all emphasized on improving the process tourism development and promotion of this industry and they knew the tourism development one of the best resources creator of income and employment. Therefore, recommended the government reduced the negative effects of tourism development with getting management policies and in the whole country to prosper tourism development with getting Incentive Policies.

Keywords: Tourism, Tourism Development, Stable Development